

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Антошко М.О.

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
Національна музична академія України імені П.І. Чайковського*

ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО КИТАЮ

Питання театрального мистецтва підіймали В. Виноградова, В. Малявін, С. Фіцджеральд та інші. Культура Китаю завжди цікавила багатьох дослідників, серед яких виокремлюються такі представники китайського мистецтва як Чжень Чжен-до, Ху Мань, Ван Чао-вень. Отже, ми бачимо, що питання театрального мистецтва Китаю є ще досі недостатньо висвітленим і потребує подальшого вивчення.

Метою роботи є вивчення проблеми театрального життя Китаю, зокрема історичні моменти його творення, які є цікавими для подальшого вивчення.

Свого розквіту оперне мистецтво Китаю досягає у ХХ столітті. Поєднуючи в собі традиції західної опери та китайського театру, музика в оперному жанрі виступає як основний момент у розкритті музичних образів. Це було характерною рисою китайської драми. Композиторами використовуються національні елементи, що є цікавим для слухачів. Адже своєрідний колорит, форма, стиль, традиційна специфіка вирізняє китайську культуру поміж інших європейських культур. Такі твори як – «Ван Гуй і Лі Сянсян» композитора Лян Ханьгуана та «Червоне сонце в Ке Шань» композиторів Джуан Ін і Лу Мін є яскравим відображенням поєднання суто китайської традиції та виконання з використанням західного стилю. Таким чином, синтез західної та східної культур в мистецтві породило нову оперну тенденцію, яка з'явилась у 50-60 року ХХ століття. Якщо говорити про тематику творів, то слід наголосити, що це були переважно теми з побутовими мотивами. Велика роль надається речовим обертам. Діалогічні лінії героїв, розвиток сюжетної лінії – всі ці деталі несуть важливе змістовне навантаження. Прикладом може слугувати китайська опера, яка поєднала всі принципи східної та західної оперної системи – «Сива» Ма Ке та Чжана Лу. Відмінно від західної культури, де музична драма з'явилась досить рано, свідчать

роботи багатьох драматургів, у Китаї музичне мистецтво мало переважно вільний характер, що зумовило появу драми після виникнення поезії, літератури та філософії. Саме під час правління династій Юань-Мін, починає розвиватись драматичне мистецтво як таке. Сценічне мистецтво спочатку мало релігійний характер. У період правління династії Хань (206 до н.е.– 220 н.е.) й до династії Тан (VII–X століття), танці були обрядом, що супроводжували військові дії. Яскравим прикладом слід назвати танок «По чжень» чи «Прорив бойових рядів», який символізує перемогу над претендентами на престол. Танок виконували хлопці, з озброєними списами, що нагадувало сцени зі спектаклю. Як зазначають дослідники, саме в епоху Тань, починають розвиватись різні види мистецтва, серед яких й музична драма. Імператор Сюань-цзун (712-756) став фундатором першої драматичної школи, що дістала назву – «Грушевий сад». Він сам викладав у тій школі, адже його приваблювало музичне мистецтво [3, 501]. Як і в епоху Тань, так й під час правління династії Сун (X–XIII століття), драматичне мистецтво складалось з невеликих сцен, в яких брали участь декілька акторів. Пік розвитку традиційної музичної драми приходить на період правління династій Юань-Мін (XIII–XVII століття). Тут вчені прослідковують течії впливу на інші країни Далекого Сходу, серед яких були – Корея, Японія та В'єтнам. На той час стає відомо, що з'явилися такі різновиди музичної драми: хайянська, сююська, геянська та інші. Тексти музичних творів починають з'являтися лише у XIII столітті на території Південного Китаю. Тематика п'єс становила теми побутового, історичного та фантастичного характеру. Все дійство супроводжувалось музичним доповненням. Дослідивши драматургію юанської династії, вчені дійшли висновку, що було дві школи Північна, що розквітала у Пекіні (1235-1280 роках) та Південна, що процвітала у Ханчжоу (1280-1335). До наших днів дійшло мало інформації про династію Юань, адже одним з головних внесків цього періоду була музична драма, яка вважалась мистецтвом низів. Твори писались на незрозумілій мові, що давало підстави гальмувати розвиток музичної драми. П'єси складались з чотирьох актів, головними були чотири дійові особи, які виконували свою партію тільки в одному акті. Відмінно від творів, які ставились в період Мінської династії, де акторів було більше й актів п'єси могло бути також більше. Для китайського театру характерними рисами були умовності та стилізація. Важливим вважається виконання усіх сценічних

прийомів, при цьому дії акторів були символічними. Отже, кожний актор відтворював свого героя з індивідуальним стилем, гримом та костюмом. Цікаву роль у виконаннях спектаклю відігравав оркестр, адже саме музичний акомпанемент ставав відображенням почуттів героїв. Наприклад, жорсткі звуки символізували гнів, а м'які служили відображенням таких почуттів як горе або любов. У XVI столітті у провінції Цзянсу з'явився театр куньцюй. Відомими акторами, що працювали в театрі були: Вей Лян-фу, Лян Ченьюй, Чжан Етан тощо.

Отже, театральне мистецтво Китаю відрізняється культурною єдністю та своєрідністю. Музичне навантаження відіграло велику роль. Світогляд китайців побудований на баченні природи як живого організму. Виникають перші паростки музично-театрального мистецтва. XII і XIII століття ознаменовані зародженням китайської опери. Китайський театр був в повному розумінні народним. Музична сторона класичного театру відрізняється нерозривною єдністю звуку, слова і танцю. Коло образів, настроїв, прийомів акторської гри характеризується певним типом мелодики, ритміки, складом оркестру.

Отже, театральне мистецтво Китаю є цікавим й не до кінця вивченим, це зумовлює потребу подальшого розвитку у вивченні даної проблематики.

Список використаних джерел:

1. Виноградов В. Музыка в Китайской Народной Республике. М.: Советский композитор, 1959. 86 с.
2. Культурология. История мировой культуры: Учебник для вузов / Под. ред. проф. А.Н. Марковой. – 2-е изд., перераб. и доп. М.: ЮНИТИ. 2001. 600 с.
3. Малявин В.В. Китайская цивилизация. М: Изд-во «Астрель», ООО «Изд-во АСТ», издательско-продюсерский центр «Дизайн». Информация. Картография». 2000. 632 с.
4. Михайличенко О.В. Освіта і виховання в Японії та Китаї: Історико-теоретичний аспект / Міжнародний ін-т гуманізації та розвитку освіти. Суми: Наука, 1997. 122 с.